СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 203. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 1. вересня, 1927.

VOL. XXXV. No. 203. Jersey City, N. J., Thursday, September 1. 1927. THREE CENTS.

АМЕРИКА МАЄ ДАТИ ФРАНЦІЇ ПОЗИЧКУ НА 100 МІЛІОНІВ

УРЯД ДОЗВОЛЯЄ БАНКИРАМ ДАТИ ПОЗИЧКУ.

ВАШИНГТОН, 30. серпня. — Американський уряд має незадовго згодитися на росписанне великої французької позички в Злучених Державах. Позичка має виносити 100 міліонів долярів, та має бути зужита на викупно теперішних довгів.

Мавби се бути важний крок у відношенню між Злученими Державами а Францією, бо від коли Франція відмовилася потвердити угоду між американським секретарем скарбу Мелоном а французьким міністром Беранжером, американський уряд не дозволяв Франції діставати в Америці позичок публичною росписскою.

Франція зробилаби на сій позичці такий бизнес, що вона стягнулаби назад свої воєнні довги, за які вона платить що найменче 8 проц., а Американцям платилаби по 6 процентів.

ПОМИЛУВАННЄ БУВШОГО ҐУБЕРНАТОРА СТЕЙТУ.

ВІДБУВ ОДНУ ТРЕТИНУ СВОЄЇ КАРИ.

ВАШИНГТОН, 30. серпня. — На зарядженнє ґенерального прокуратора (міністра судівництва) Сарджента випущено на волю бувшого ґубернатора стейту Індіяни Мекґрея, котрого в році 1924. засуджено на 10 літ тюрми за вживаннє почти для обманства підчас свого урядовання. Мекґрей відбув одну третину своєї кари.

Клопоти Мекґрея ще не покінчилися з тим увільненнєм, бо його мають незадовго кликати на слідство над Ку-Клакс-Кленом, у якому Мекґрей був дуже діяльним членом.

ПЛЯН ДЕМОНСТРАЦІЙНИХ ПОХОРОНІВ ПОРОХІВ САККА Й ВАНЦЕТТІ.

ОДНУ ЧАСТИНУ ПОРОХІВ МАЮТЬ ЗЛОЖИТИ В РОДИННІМ МІСТІ ФУЛЕРА.

НЮ ЙОРК, 30. серпня. — Комітет оборони Сакка й Ванцетті виробив плян роспорядження порохами Сакка й Ванцетті, після якого одну половину порохів малиби виставити в памятнику в родиннім місті ґубернатора Фулера, а саме в Молдені, в стейті Месечузетсі, щоби пригадувати горожанам на ролю, яку відограв Фулер у страченню Сакка й Ванцетті.

Між комуністичними організаціями а комітетом оборони Сакка й Ванцетті прийшло до повного зірвання відносин. Комітет закинув комуністам, що вони зібрали гроші від публики нібито на ціль оборини обжалованих, але гроший на сю ціль не віддали.

ПОЛІСМЕН-УБИЙНИК БУДЕ ПОСТАВЛЕНИЙ НА СУД ЗА 2 ТИЖНІ.

ДОГАДУЮТЬСЯ, ЩО ВБИЙНИК БУДЕ БОРОНИТИСЯ БОЖЕВІЛЛЄМ.

НЮ ЙОРК, 30. серпня. — Стейтова прокураторія заявила, що вона буде старатися поставити на суд в як найкоротшім часі Ґрейема, міського полісмена, що обрабував і вбив Прета, котрого він мав стерегти.

Прокураторія каже також, що вона має свідків, які бачили, як Ґрейем стріляв до Прета, але не виявляє імен. Обжалований далі заявляє, що він не винен. Боронити його піднявся адвокат Томас Мекдоналд, який дав натяк, що він буде старатися доказати, що Ґрейем є божевільний.

ПРИДУМАЛИ МАШИНУ ДО ТОПЛЕННЯ СНІГУ.

НАДЗЕМНІ ЗЕЛІЗНИЦІ БУДУТЬ УЖИВАТИ ВИНАХОДУ ВЖЕ СЕЇ ЗИМИ.

НЮ ЙОРК, 30. серпня. — Підприємство Інтерборо Репид Трензит Ко., яке є властителем нюйорських підземних і надземних зелізниць, заповідає, що вже в слідуючу зиму буде воно вживати до прочищування торів від снігу ново придуманої електричної машини, яка топить сніг при помочи тепла, витворюваного електрикою.

Машину придумав один з інжинерів підприємства Вестинґгавза, від котрого Інтерборо замовило вже 1,060 таких машин.

АМЕРИКА ЖАДАЄ ОХОРОНИ ДЛЯ КОПАЛЬНІ.

УРЯД КАЖЕ, ЩО МЕКСИКАНСЬКІ ВІЙСКА ЩЕ НЕ НАСПІЛИ НА ПОМІЧ.

ВАШИНГТОН, 30. серпня. — Американський уряд вніс до мексиканського уряду протест проти недбалости в захороненню безпеченьства Американців і Англійців, захоплених радикальними заворушеннями в Ампаро, в стейті Халіско. Американський уряд звертає Мексикови увагу, що федеральні війска ще не наспіли на відсіч обложеним та що радикали все ще далі правлять цілою околицею.

Мексиканський уряд, як каже ґазета Геролд, мав видати приказ війскам розстрілювати кождого, хто важивбися нападати на Американців.

АРЕШТОВАНА ЗА ПРИКОВУВАННЄ ХЛОПЦЯ.

ЮТИКА, Ню Йорк, 30. серпня. — Поліція арештувала в Вотервилю паню Р. Кеґов, яка прикувала свого 10-літного хлопця до ліжка ланцюшками. Мати каже, що вона приковувала хлопця тільки тоді, як вона йшла на роботу, а не могла стерегти дітий. Вона не хотіла признатися до вини й зажадала росправи.

ЕСПАНІЯ І АРҐЕНТИНА БУДУТЬ ПОЛУЧЕНІ ЦЕППЕЛІНОВОЮ КОМУНІКАЦІЄЮ.

ГАМБУРҐ, 29. серпня. — Прибув тут з Полудневої Америки Др. Еккенер, голова фабрики Цеппелінів і заявив кореспондентам часописів, що має надію на скоре получення Еспанії і Арґентини при помочі сталої воздушної комунікації Цеппелінами.

Др. Еккенер сказав, що його переговори з арґентинськими властями у тій справі були дуже успішні. Комісія, з якою він переговорював, згодилася поручити Конґресови і президентови до одобрення німецько-еспанські пляни в справі воздушної комунікації і в справі будови потрібних будинків. Комісія рішила також старатись о будову воздушного порту в Буенос Айрес.

ХОТЯТЬ ЗНЕСТИ КАРУ СМЕРТИ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 30. серпня.— Аґітація у Франції в користь страчення Сакка і Ванцетті викликала у деяких ліберальних кругах преси кампанію за знесенням кари смерти, виконуваної при помочі ґільотини. Провідник соціялістичної партії і член палати послів Ренодель заявив, що поставить підчас осінної сесії внесок у парляменті, домагаючися знесення кари смерти. Кару смерти малобися заступити досмертною вязницею.

Рінодель, обговорюючи намірений внесок сказав, що демонстрації в користь Сакка і Ванцетті доказують, яку відразу викликує кара смерти серед цивілізованого світа, передовсім тоді, коли заходить сумнів що до вини обжалованого.

Також богато визначних особистостей у французькім соціяльнім і політичнім життю заявилось за внеском Ріноделя.

Між ними є ґрафиня Ноале, яка каже слідуюче про кару смерти: „Мені видається, що кампанія за знесенням кари смерти буде найбільше переконуючою відповідею на страчення Сакка і Ванцетті".

ЗА МАЄТКИ В БОГОРОДЧАНЩИНІ.

У Кракові вічнеться небавком цікавий процес за права до міліонового маєтку в Богородчанщині. Кандидатами до нього є спадкоємці німецьких ґрафів Стадіонів, яких безпосередні нащадки вимерли в 1908 р. Віденський суд признав у свій час право до спадщини ґрафській родині Куденгове, яка довела ґенеальоґією своє спорідненя. Тепер її суперечником виступає ґр. Рищевський, бувший польський офіцир.

ЗА ВБИВСТВО В ПОЛІЦІЙНИХ АРЕШТАХ.

Львівський суд видав засуд у справі вбивства бл. п. Венклера, замученого поліційними ключниками у вязниці. Перший Качор дістав 10 місяців за важке нарушення тіла, другий Ковальковський за те саме 4 місяці.

ФРАНЦІЯ ПРОҐНАЛА КОМУНІСТИЧНОГО ЖУРНАЛІСТА.

ПАРИЖ, 31. серпня. — Французький міністер внутрішних справ видав приказ, яким проганяє з Франції Юлія Бравна, кореспондента Совітської Часописної Агенції, Тасс.

Приказ сей опирається на закиди, що Бравн вислав до головної кватири значно прибільщені звіти про манїфестації в честь Сакка і Ванцетті, що мали місце минулого тижня у Парижі.

ЖІНКА ЛЕВІНА ЗАПЛАТИЛА ПІЛЬОТОВИ ДРУГЕ $4000.

ПАРИЖ, 30. серпня. — Пані Чарлз А. Левін, як заступниця свого мужа, що полетів сам літаком Коломбія до Лондону, заплатила на летничім полі пільотови Морісови Друге 100,000 франків, около $4.000, належні йому після контракту за перелет з її чоловіком з Парижа до Ню Йорку.

Французький пільот приняв гроші, говорячи: „Приймаю гроші, бо не маю відваги більше полемізувати".

Пані Левін сказала пільотови, що дуже жалує, що її чоловік не схотів летіти з ним до Америки, однак ніхто не може сказати, що пан Левін наміряє зробити, доки він сего не зробить.

РІЖНІ РЕКОРДИ.

У Парижі заручилась найстарша донька пок. радянського амбасадора Красіна з князем Рошфуко, членом одного із найстарших аристократичних родів Франції. Видко, що діти представників комунізму не нехтують титулом вікової буржуазії, а князі міліонами комуністів. Донька Красіна одержала в спадщині 60 міл. зол. — В Анґлії заснувався ще один дивоглядний клюб людей, звязаних ниткою спільної симпатії, клюб непризнаних драматописців. Членом клюбу може стати кожний драматичний автор, який докаже, що його песи відкинули театри або висвистала публика. Почесними членами стануть ті, які своєю песою викликали між глядачами таке обурення, що публика домагалася звороту грошей за білети. Ось товариство, яке мало би в нас деякі вигляди на розвиток! — У Лондоні вродилась дитина, що важить усього 622 грамів. Кажуть, що такої малої дитини ще не видали.

„ФАТАЛЬНЕ АВТО".

Авто, в якому застрілили в Сараєві архикнязя Фердинанда, прийшло на світ у якійсь фабриці з печатю „фатума". Всі його власники, в яких руки воно переходило після смерти Фердинанда„ стали нещасні; з 15 осіб 13 померло. Останньою жертвою між ними був мадярський купець Шеґедін, який упав з цим автом упровалля. Після цього ніхто вже не хотів авта купити і цю страшну машину розібрали на кусні, які продають окремо. Всі, що вірять у таєму „маґічну" силу деяких предметів, мають новий доказ злобних збитків невідомих сил...

МАХІНАЦІЇ ПОЛЬСЬКИХ ЄЗУЇТІВ НА ХОЛМЩИНІ Й ПІДЛЯШУ.

Пишуть до „Діла": Дивним дивом вертають тут часи єзуїтських надуживань з початку XVII. ст.: релігійні розярення і боротьба на тлі релігійного переслідування тут у повнім ході, хоч це в XX. віці приносить ганьбу польським церковним кругам. Ось кілька з богатьох примірів: В останню суботу й неділю до села Костомолоти, положеного над самим Бугом на Підляшу, села чисто українського, родинного села посла д-ра Дмитріюка, приїхав православний священик Медвідь, запрошений селянами для відправи богослуження. А що єзуїти хотіли вже там посадити свого ксьондза, то при помочі поліції, зібраної з околиці, з Кодня, а навіть з Білої, не допустили до відправи, і відібрали від старших братів насильно ключі й баґнетами поліції вигнали людей і священика та замкнули церкву і ключі забрали. Розярені люди ніяк не хотіли віддати церкви і мало не прийшло до розливу крови, що зрештою грозить у найближчій будуччині. — Недавно знов, на весну 1927 р. забрали єзуїти насильно церкву в с. Бзіте (пов. Краснийстав), при чім були заворушення, а опісля з підпалу (5 підпалів було!) погоріло 15 латинників. — З церкви в містечку Кодень єзуїти забрали чудотворну ікону і возять її по Польщі та показують людям. І в цій церкві засіли єзуїти.

ЛЬВІВСЬКІ ЗАБАВИ.

На Личакові два шевці, Мулярський і Козак, утішені, що один другому звернув довг 3 зол., пропили сцільно ці гроші і на закінчення порізали себе ножами.

З ФІЛЬОСОФІЇ ЮРБИ.

Відень після революції, крім поважних політичних процесів проти провідників бунту, матиме один менше поважний. Одна фотоґрафічна фірма подала в суд письменника Шенґера за те, що вона дістала від нього дозвіл на його фотоґрафії, а він одночасно дав себе фотоґрафувати ще іншим. Справа чисто принціпіяльна: Шенґер літами носив бороду, а врешті зголив її і знищив усі свої старі „бородаті" фотоґрафії. Його читачі були страшно цікаві, як він виглядає тепер, і фотоґраф з купецьким нюхом запропонував йому видання його нового відмолодженого обличчя. Шенґер протестує проти того виключного права одної фірми на його подобу. Він стає войовничим. Хтось запримітив, що всі великі військові люди були без бороди: Олександер Вел., Цезар, Фридрих II., Наполеон, Мольтке, Мальбору, Жанна Дарк. Шукайте далі: аж до Муссолінія. Кажуть, що коли ґеніяльна людина голить бороду, тоді тратить усю свою силу, як Самсон. Чи запущена борода, у тих, які її не мали, помагає на творчість — треба би перевірити фактами, зібраними в історії літератури та у стрижів.

ПЕРШИЙ ПЕРЕЛЕТ З АНҐЛІЇ ДО АМЕРИКИ

НА ЛІТАКУ РЕФАЕЛ НАХОДИТЬСЯ 62-ЛІТНА ПРИНЦЕСА І 2-ОХ ПІЛЬОТІВ.

АПЕВОН, Анґлія, 31. серпня. — З Салісбурі площі для літаків вилетів днесь зрана літак Ст. Рефаел з пільотами капітаном Ґемилтон і полковником Минкін та 62-літною княжною Ловенштайн-Вертгайм. Аероплян летить в напрямі до Отави, столиці Канади. Згадана княжна Ловенштайн, вдова по німецькім князю Ловенштайн-Вертгайм, що згинув в часі еспансько-американської війни, субсидіює перелет і є звісна як перша жінка, що перелетіла з капітаном Ґемилтон Анґлійський канал. Літак Рефаел взяв зі собою 800 ґальонів газоліни, а важить він разом з цілим ладунком 6 і пів тона. Летить він зі скоростю 130 анґл. миль на годину. Кадовб його є ясно синій, а крила жовті. Пільоти Ґемилтон і Минкін є звісні як найлучщі анґлійські пільоти.

ЛЕВІН ВИБРАВ ГИНЧКЛИФА ЗА СВОГО ПІЛЬОТА.

ВИБЕРЕТЬСЯ З НИМ У ДОРОГУ ДО НЮ ЙОРКУ НА СВОЇМ ЛІТАКУ КОЛОМБІЯ.

КРОЙДОН, Анґлія, 30. серпня. — Чарлз А. Левін заявив тут, що вибрав капітана В. Г. Гинчклифа як свого пільота до перелету літаком Коломбія з Лондону до Злучених Держав. Вони вилетять, коли лише наступить сприятлива для перелету погода, правдоподібно завтра.

Вилетять вони правдоподібно з Кренвел, Линколншир, куди капітан Гинчклиф забрав вже літак Коломбію. Капітан Гинчклиф є досвідченим летуном, ветераном світової війни, числить 34 роки і, як згадалисьмо у вчорашнім числі нашого часопису, перебув вже у воздусі 8,000 годин. Випробувавши літак Коломбію, капітан Гинчклиф висказався в той спосіб про Левіна.

„Я уважаю пана Левіна за одного з найвідважніших людей, яких я коли стрінув. Я подивляю його незмірно і дуже тішусь, що маю нагоду перелетіти з ним через Атлянтик".

ЛІТАК „ПРАЙД ОФ ДІТРОЙТ" В ДОРОЗІ ДО КОНСТАНТИНОПОЛЯ

ПО ДОРОЗІ СПУСТИВСЯ ВІН НА ЗЕМЛЮ У БІЛҐОРОДІ.

БІЛҐОРОД, 30. серпня. — Літак „Прад оф Дітройт" з летунами Шлі і Брак прибув о 12. годині в полудне (6. год. 45 мін. рано після нюйорського часу) з Монахії до Білґороду, столиці Юґославії. Повитала його тут величезна юрба народу, між якою находився американський консуль і визначні юґославянські представителі власти.

Оба летуни наміряли по короткім відпочинку вибратись в дальшу дорогу, коли з метеорольоґічної стації надійшли вісти, що наближається сильна буря в напрямі до Константинополя і є вже в околицях Софії. Довідавшись про се, оба летуни рішили задержатись до слідуючого ранку і тому всіли на військову моторову лодку і поплили до Білґороду, що є віддалений 12 миль від місця, де осів їх літак.

БОРОДІН В МОСКВІ.

ОЧІКУЄ ПРИБУТТЯ ЕВГЕНА ЧЕНА І ВДОВИ ПО СУН-ЯТ-СЕНІ.

МОСКВА, 30. серпня. — Прибув тут Михайло Бородін, бувший дорадник націоналістичного правительства в Ганкові. Незадовго має тут також прибути Евген Чен, бувший кантонський міністер заграничних справ і вдова по Сун-Ят-Сені.

Евген Чен і вдова по Сун-Ят-Сені старалися всегда довести до співпраці між лівим крилом Куомінтанґу і китайською комуністичною партією. Їх присутність скріпить урядову більшість комуністичної партії, ведену Сталіном і Бухаріном у боротьбі з опозицією під проводом Зіновева і Троцького підчас партійного конґресу. І сталін і Бухарін, які, хоч є за аґрарними реформами, домагались всегда від китайської комуністичної партії, щоби вона полишилась у Куомінтанґу і боронилась перед виключенням із сеї орґанізації. Радек знова і опозиція в комуністичній партії були всегда за незалежною діяльностю китайської комуністичної партії. Його погляди понесуть тепер повну поражку, бо Бородін, як рівнож Евген Чен і вдова по Сун-Ят-Сені, попруть на конґресі пголяди Сталіна і Бухаріна.

КИТАЙСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ ПОБИЛИ ПІВНІЧНУ АРМІЮ.

ПРОҐНАЛИ ЇХ ЗА РІКУ ЯНҐЦЕ І ПОЛОНИЛИ 4,000 ЖОВНІРІВ

ПЕКІНҐ, 30. серпня. — Доходять тут вісти з долини ріки Янґце, що війска націоналістів побили шантунґську армію ґенерала Сун-Хуанґ-Фенґа і полонили 4,000 жовнірів та змусили сю армію цофнутись за ріку Янґце. Місто Нанкінґ знаходиться все ще в руках націоналістів.

ШАНҐАЙ, 30. серпня. — Північні війска мали пробувати перейти знова ріку Янґце. 1,500 жовнірів із сеї армії мало таки переправитись на полудневий беріг згаданої ріки.

НАНКІНҐ, Китай, 30. серпня. — Урядово оповіщено тут, що китайське націоналістичне правительство рішило відложити просьби відносно цлової автономії.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення-редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯКЕ ЇХАЛО, ТАКЕ ЗДИБАЛО

З Москви приходить вістка, що большевицький уряд дозволив московській православній церкві скликати собор та впорядкувати на ньому свої справи. За те тимчасовий голова сеї церкви, нижне-новгородський епископ Сергій пише до вірних посланіє, а в ньому признає уряд большевиків з Москви урядом, зісланим самим Богом. Сергій закликує своїх попів повинуватися большевицькому урядови, а заграничну іміграцію остерігає проти виступів проти Москви.

Зі сього документу можна вносити, що між большевицькими комісарами і православними висшими попами прийшло до згоди. Большевики, які признають релігію чадом для народа, які докладали всіх зусиль, щоби зломати не тільки церкви, але й віри, дозволили зорганізуватися зовсім легально й правильно, а за те церква признала большевицький уряд, зложений з явних атеїстів та ворогів всякої релігії, за уряд, зісланий Богом, та церковними карами загрожує всім вірним на случай непідчинювання московському урядови.

Того рода умова була кілька літ тому назад неможлива. Большевики йшли тоді на знищення московської церкви, а московська церква йшла на знищення большевизму та привернення царату. Та за неціліх десять літ і большевики й попи прийшли до переконання, що взаїмне поборювання до нічого не доводить. Большевики своїми переслідуваннями релігії довели тільки до скріплення віри, а попи побачили, що вони без підпори уряду таки вигідно жити не можуть. Отже попи й комісарі рішили подати собі руку. І помінялися тепер допомогою. Попи дістануть поміч большевицького уряду, а за те комісарі будуть спокійні, що церква не буде їх нишком підкопувати. Заживеться краще попам і комісарам.

Вислід згоди буде такий, що закріпиться з одного боку вплив московської церкви, а з другого боку вплив большевицького уряду, а все те станеться коштом народа, ро стогне під умовим і тілесним гнетом комісарів і попів. Досі попи й комісарі жили в сварці, як два злодії, що залізли до тої самої комори. Тепер злодії подали собі руку; пощо нам сваритися, коли, сварячися, ми тільки будемо перешкаджати один другому? Чи не краще подати собі руки та піти на спілку обдирати народну комору?

АНГЛІЯ, РОСІЯ І УКРАЇНА

ЗАЯВА ЧЕМБЕРЛЕНА В ПАЛАТІ ГРОМАД.

В „Свободі" (ч. 114. з 18. мая с. р.) була поміщена моя стаття: „Для кого працюють Андрій Лівицький і тов.". В тій статті подав я зміст порепиcки між окремими членами еміграцийського уряду Української Народньої Республики, який остає від смерти Петлюри під проводом Андрія Лівицького. З тої переписки виходить, що Андрій Лівицький і тов. числять на те, що Польща й Румунія при помочи Франції й Англії підуть війною на Радянський Союз і поможуть утворити Українську Народню Республику.

Оцінку тої політики Андрія Лівицького і тов. я мав нагоду дати в кількох статтях в „Свободі", а також в брошурі: „Увага про українську державність". Тому не буду тут вертати до сього питання.

В згаданій статті в „Свободі" я подав зміст тих листів, які до того часу були появилися в пресі. Від того часу появляються все нові листи Андрія Лівицького і його міністрів. Оголошують їх передовсім паризькі „Українські Вісти", звідки передруковують їх також инші часописи. Важніші з тих листів „Українські Вісти" подають також у французьким перекладі, звідки вони дістаються до чужоземної, в першій мірі до французької преси. Особливу увагу присвятив сим листам французький комуністичний орган „L'Humanité".

Зміст тих листів такий сам, що й попередніх: відомости про те, що Англія готовить війну проти Радянського Союза, що вона поможе утворити Українську Народню Республику, відомости про гроші, які уряд Андрія Лівицького дістає від Англії і инших держав на протирадянську пропаганду і т. д.

З приводу сих листів була в англійській палаті громад 28. липня с. р. дебата, про яку власне хочу написати в отсій статті.

Посол Тревелян, член Робітничої Партії, запитав Чемберлена, державного секретаря закордонних справ, скільки правди є в згаданих листах, і зокрема, чи правда, що англійський амбасадор у Парижі лорд Крю має зносини з урядом Української Народньої Республики.

Чемберлен відповів, що ані лорд Крю, ані ніхто з англійського посольства в Парижі, також ніхто з членів і співробітників англійського уряду непричасні до того, що розповідається в оголошених листах.

Тоді Тревелян запитав ще раз: „Щоб не було жадних сумнівів, — чи зустрічався лорд Крю з тими людьми?"

На се Чемберлен відповів: „Ні, ані лорд Крю ані ніхто инший з його доручення не зустрічався з тими людьми. **Безперечно, в деяких колах були розмови про незалежний український уряд,** але сі розмови не мали ніякого успіху. Я не спочуваю меті, яку радянський уряд проголошує метою своєї політики, і погорджую методами, яких він уживає як у себе дома так і за кордоном. Але я переконаний, що нема певнішого шляху до зміщення радянського уряду, та обєднання російського народу, як робити або підпирати такі вчинки, які видаватимуться російському народови загрозою його національної єдности".

В дальший дебаті Чемберлен говорив про можливости й умови відновлення дипльоматичних зносин між Англією й Радянським Союзом, — та на сій части його промови ми не будемо спинятися.

Пригляньмося, що сказав Чемберлен про Україну. Як звичайно в таких випадках, він найперше заперечив факт урядових зносин між англійським урядом і Андрієм Лівицьким і тов., — але опісля признав, що якісь зносини таки були, кажучи, що „в деяких колах була розмова про незалежний український уряд".

Та найважніше з заяви Чемберлена те, що він в імени англійського уряду заявився за єдиною нероздільною Росією, проти української держави, — кажучи, що загрожувати національній єдности російського народу значило би „зміцняти радянський уряд та обєднання російського народу кругом сього уряду".

Коротко кажучи, заява Чемберлена говорить, що англійський уряд бажав би собі повалення Радянського Союза, одначе він не думає виступати проти „національної єдности російського народу" і підпирати державні змагання України. Навпаки, з заяви Чемберлена виразно виходить, що англійський уряд, на випадок повалення Радянського Союза, шанував би „національну єдність російського народу", себто стояв би за відбудовання єдиної, нероздільної Росії.

Ся заява Чемберлена кидає ярке світло на ті надії, які привязує еміграційна група Андрія Лівицького до теперішнього конфлікту між Англією й Радянським Союзом.

Певна річ, послужитися для повалення Радянського Союза також Українцями, — чому ні?! І тому англійський уряд робить групі Андрія Лівицького рижні обіцянки. Адже сам Чемберлен признав, що „в деяких колах були розмови про незалежний український уряд!"

Одначе в своїх протирадянських плянах англійський уряд числить передовсім на російську реакцію, далі на Польщу й Румунію, а українська група Андрія Лівицького грає в тих рахунках дуже підрядну ролю, — тим більше, що англійський уряд знає, що ся група є орудєм в руках Польщі й Румунії. І колиб справді англійсько-радянський конфлікт довів до війни і в тій війні впав Радянський Союз, то про долю території Радянського Союза рішали би в першій мірі інтереси світового капіталу, який хотів би зробити з тої території свою кольонію, далі інтереси російської реакції, вкінці інтереси Польщі й Румунії. Для інтересів України, в розумінню соборної української державности, тут певно не було би місця.

В 1919 р. головні держави антанти, готуючи інтервенцію для повалення радянського ладу, так само хотіли утворити спільний протибольшевицький фронт з усіх елементів території бувшої Росії, які були невдоволені радянським режімом, — одначе виразно заявляли, що крім Польщі й Фінляндії — всі инші народи царської Росії повинні знов увійти в склад єдиної, нероздільної Росії.

Тепер знов Чемберлен заявляє, що не треба робити нічого, що загрожувало би „національну єдність російського народу". З його слів виходить, що він зовсім не признає того розвитку, який відбувається в Радянськім Союзі, і все ще говорить про російський нарід в розумінню російської реакції.

Прага, в серпні 1927 р.

Проф. Др. М. Лозинський.

Михайло Угорчак.

МОЇ СПОСТЕРЕЖЕННЯ І ПОГЛЯД НА СПРАВУ СИРОТИНЦЯ-ЗАХИСТУ УКР. НАР. СОЮЗА

I.

Від літ можна було завважати поодинокі голоси наших членів про потребу власного захисту, в якім можнаби було примістити сироти, діти по членах, а також і старших, незасібних і неспосібних до праці членів У. Н. Союза.

В перших роках існовання У. Н. Союза таких голосів-проектів було дуже мало. Родини многих членів жили в старім краю. Молоді члени були самотні, а членів з родинами було дуже мало. Однак ці обставини родинні з кождим роком змінялися. Зі змінами родинних обставин членів збільшалися голоси про потребу власного захисту. Ці голоси збільшали життєві обставини, серед котрих приходилося жити нашим членам з родинами в Америці.

Вкінці члени прийшли до заключення, що найкраще буде мати свій власний захист при У. Н. Союзі, і ця гадка щораз більше поширялася.

Найбільше і найповажнійше заговорили члени про це в 1925 р. в передконвенційних проектах, які були друковані в Свободі. Присутні на головній XVI конвенції У. Н. Союза делегати і головні урядники справу Сиротинця дуже поважно і річево розбирали. Головні урядники пояснили делегатам, що фондів, які є в головній касі У. Н. Союза, на будову Сиротинця ужити не можна, бо стейтові власти на це не позволять. Кождий дотеперішний фонд має означену статутом ціль і на нічого иншого не можна їх ужити. Хотячи збудувати Сиротинець-Захист У. Н. Союза, треба на це створити новий фонд.

По довших дискусіях і радах повзято ухвалу, якою припоручено Головному Урядови У. Н. Союза уложити найприступнійший і найкориснійший плян збудовання й удержування Сиротинця при У. Н. Союзі. Замітними були всі дискусії і сама ухвала. Шановні делегати зрозуміли, що Сиротинець є поважна інституція, якої будова й удержуванє потребує плянового підготовання. Дальше, шановні делегати взяли поважно під увагу пояснення головних урядників, що існуючих фондів головної каси У. Н. Союза не можна вжити на будову Сиротинця. Після моєї опінії, шановні делегати, переводячи повисшу ухвалу, дали доказ своєї свідомости розуміння справи Сиротинця і висказали повне довіря головному урядови, що цей поведе справу корисно і вдоволяючо. Інакше не можна сеї ухвали розуміти. Колиби делегати були ухвалили з головної каси У. Н. Союза означену суму на будову Сиротинця, то такої ухвали головний уряд не мігби виконати і тоді справа Сиротинця осталабися дальше на мертвій точці. Шановні делегати приняли ухвалу, яка оказалась одиноко корисною і можливою до переведення в життя, а приняли її цілком свідомо, свобідно, як представителі і заступники членів і відділів У. Н. Союза, котрі їх на конвенцію вислали. Делеґати приняли ухвалу в імени і в інтересі тих, котрих заступали на згаданій конвенції.

По конвенції Головний Уряд мав богато иниших ухвал до полагодження, як нові роди обезпечень для старших і дітей, новий статут, і т. п. Справу Сиротинця-Захисту У. Н. Союза рішено на річнім засіданню Головного Уряду У. Н. Союза в лютім 1926 р., про що члени довідалися з протоколів згаданого засідання, а також з відозви, друкованої в Свободі по тім засіданню. Як шановні делегати на згаданій повисше конвенції У. Н. Союза радили над справою Сиротинця, так і головні урядники радили над сею справою на річнім засіданню в лютім 1926 р. і вкінці прийшли до переконання, що треба до цеї справи, до справи будови Сиротинця-Захисту У. Н. Союза вибрати осібний комітет. Отже вибрано комітет з пятьох членів і припоручено йому випрацювати повний плян будови й удержування Сиротинця-Захисту У. Н. Союза. До згаданого комітету і я зістав вибраний, як голова.

Першу річ, яку комітет ухвалив, це: видати відозву до членів і відділів У. Н. Союза і просити о жертви, з котрих можнаби утворити фонд будови Сиротинця. Цю відозву поміщено в Свободі, а також розіслано її до всіх відділів У. Н. Союза.

З огляду на те, що я живу близько головної канцелярії У. Н. Союза, комітет поручив мені вести майже всю працю комітету Сиротинця-Захисту У. Н. Союза.

За перший рік свого діловодства комітет здав звіт на річнім засіданню Головного Уряду У. Н. Союза в лютім 1927 р. Цей звіт був друкований в протоколі згаданого засідання, в Свободі. Все можливе комітет робить, щоб осягнути здійснення порученої йому справи.

Як член У. Н. Союза і як голова комітету Сиротинця-Захисту У. Н. Союза, рішився я написати дещо в Свободі про справу будови і удержування так поважної і так конечно потрібної нам інституції. Своїм писанням бажаю відповісти на многі запити та пропозиції прихильників сеї справи. Вірю, що своїм писанням поясню справу як слідує і що воно не лишиться без відповідної користи. Прошу лише шановних читачів, членів, і приятелів У. Н. Союза, читати в кождім числі мої погляди і пояснення.

Є люди ріжних партійних, політичних і релігійних поглядів. Це ми знаємо дуже добре. Однак справа Захисту є понад все. Це інституція, котрої всякий потребує, або може потребувати, без ріжниці на особисті погляди. Де як де, а в справі будови Сиротинця-Захисту У. Н. Союза нам треба всім, членам і членицям, взятися спільно до праці і сповнити свій людський, природний обовязок супроти своєї організації.

ПРОМОВА ЕПИСКОПА ШТРОСМАЄРА НА ВАТИКАНСЬКІМ СОБОРІ

Тепер, коли посеред американських Українців кипить боротьба проти польських впливів в римо-католицькій церкві, варто згадати римо-католицького епископа Штросмаєра, голос якого буде свідком того, що й поміж католицькими епископами були люди, що вміли без страху висловити свої погляди. Варто згадати промову єпископа Штросмаєра, виголошену на Ватиканськім Соборі в 1870 році. Цей Собор кардиналів, пралатів, архиєпископів, єпископів та инших достойників католицької церкви рішав справу догми про непомильність папи римського.

Папська влада переходила тяжкі часи. Папська влада була розбита, папська армія побиджена, світська власть римського папи, власть меча та насильства, знищена. До того часу папи могли переводити свої бажання в життя силою зброї.

З упадком папської держави і збройної сили, Рим шукав нових засобів панування над народами. Таким новим засобом є проголошення догми про непомильність папи.

Ту догму католицькі каноністи пояснюють так, що коли папа говорить „екс катедра" (з катедри, — з трону) в справах правд віри, — він не може помилятися. Справа досить проста: заки папа скаже своє слово в будь якій справі віри, то цю справу найперше перестудіюють та пережують експерти, — кардинали і ерархи та вчені каноністи і знатоки ріжних царин католицької науки, а аж відтак папа повторює те, що вони йому підсунули. Але на тім ця догма не кінчиться: масам кидається голосний клич: папа є непомильний; що він скаже, є святе; він так говорить, як сам Христос; через нього промовляє Святий Дух.

Отже з упадком папської держави Рим шукає для себе сили могутности в догмі, яка голосить світові непомильність кожного римського папи. Ватиканський Собор урочисто приймає цю догму і голосить світові, що всі папи були непомильні.

Піднісся єпископ Штросмаєр, учасник Ватиканського Собору, і сказав своє слово против тої нової думки. Мало знаходимо в історії католицизму таких світлих і неустрашимих повстаннів, як єпископ Штросмаєр. До розвалу папської держави таким „бунтівникам" грозила зразу інквізиція та смерть на горючім кострі, а відтак всякі переслідування і тюрма. (Після розвалу папської держави Рим відбирає таких єпископів, про яких має певність, що вони не відважаться на бунт. — Увага перекладчика.

Єпископ Штросмаєр говорив:

Високодостойні отці і брати! Не без жаху, але з чистим і спокійним сумлінням перед всевидючим Богом, відкриваю нині перед вами, на отсьому врочистому зборі, мої уста. З самого початку, коли мені дано право засідати з вами, я дуже уважно слідив за всіма промовами, виголошуваними на отсьому зібранню, надіючись та бажаючи, щоби на мене зійшов з небес промінь божественного світла, який просвітив би очі мого розуму та дозволив би мені погодитися з постановами сего вселенського собору.

Перенятий почуванням відвічальности перед Богом, я взявся з великою пильністю за вивчення Святого Письма старого й нового завіту і я шукав в тій неоціненій скарбниці істини відповіди на питання: **чи дійсно святий первосвященик (папа), який тут предсідательствує, є наслідник св. Петра, намісник Ісуса Христа і непомильний учитель церкви?**

Для вирішення того так важного питання я був примушений не звертати уваги на теперішне положення, а з світлом евангельським в руці переноситись до тих днів, коли не було ані ультрамонтанізму (сліпої вірности папі), ані галліканізму (французько-католицького фанатизму), і коли учителями церкви були: св. Павло, св. Петро, св. Яков і св. Іоанн, — такими учителями, котрим ніхто не може відмовити в божественим авторитеті.

Я розкрив святі картки св. Письма. І що ж? В них я не найшов нічого, що підтверджувалоб погляди ультрамонтанів. Що більше, на моє превелике здивування, при розгляді тих апостольських днів **я не найшов ані найменшого натяку на папу, як на наслідника св. Петра і намісника Ісуса Христа,** достотно так само, як я не найшов натяку на Магомета, котрий в той час не істнував.

Ви, монсіньор Меннінґ, скажете, що я грішу богохульством; ви, монсіньор Пій, скажете, що я здурів. Ні, мої монсіньори, я не грішу богохульством і я не здурів. Прочитавши цілий новий завіт, я тепер підношу руку перед святим розпяттям і свідчу перед Богом, **що в нім я не знайшов ані найменшого сліду папства в такім виді, в якім воно тепер є.**

Не відмовте мені, високодостойні брати, в увазі і вашим шемранням і криками не оправдуйте тих, що говорять, що отсей собор несвобідний та що ваші голоси були звербовані вже з самого початку. Коли б так дійсно було, то отсей благородний зібр, на котрий звернені очі всього світу, буде підлягати великому недовірю. Коли хочемо зробити його великим, ми мусимо мати волю слова.

Дякую високопреосвященному архиепископови Дюпанлу за знаки згоди, які він робить головою; се мене заохочує і я продовжую.

Отже, прочитавши святі книги з тою увагою, якою мене надідив Господь, я не знайшов ані одної глави, ані одного стиха, в котрих Ісус Христос давав би св. Петрови первенство над апостолами, його помічниками.

Як Симон, син Іони, був тим, що по ваших віруваннях тепер є святійший Пій IX., то дуже дивно, що Господь не сказав йому: Коли я відійду до Отця мого, то всі апостоли будуть мусіли повинуватися тобі, як повинуються мені. Я назначую тебе своїм намісником на землі.

Ісус Христос не лише не сказав того, але, навіть, коли обіцював своїм апостолам престоли, на яких будуть сидіти судді дванацяти поколінь Ізраїля, обіцяв усім їм однаково, не згадуючи, що між тими апостольськими судейськими престолами престол св. Петра буде висший ніж другі.

Без сумніву, що Христос був би сказав це ясно, колиб така була Його воля. До якого ж заключення приводить нас мовчанка Христа в тій справі? До того, що Христос не назначив Петра головою апостолів. Коли Христос посилав апостолів проповідувати Євангелію, усім їм Він дав однакову власть вязати і рішати — і всім дав обітницю святого Духа. Дозвольте мені повторити: Якщо Христос хотів би поставити Петра своїм намісником, Він доручив би був йому головне начальство над своїм духовним стадом.

Святе Письмо навчає, що Христос заборонив Петрови і прочим апостолам панувати і стреміти до панування, або мати над вірними власть таку, як мають поганські царі. „Царі народів панують над ними і ті, що мають власть над ними, добродіями звуться. Ви ж не так: але більший між вами — нехай буде як менший, а старший як слуга". (Лук. XXII—25-26). Якщо Петро був би був вибраний папою, то Ісус не говорив би так, тому, що по нашим переданням престол має в своїх руках два мечі — символи духовної і світської влади.

(Дальше буде).

ПОДЯКА.

Я низше підписаний складаю сердечну подяку за уділення мені 50 долярів з „фонду бідних", які то гроші мене дуже потішили і поратували в моїм нещастю.

Дякую тому кількакратно Вам, Урядникам У. Н. Союза, за се запомогу. Дай Боже, щоби наш батько, У. Н. Союз, ріс у силу і значіння і щоби всегда помагав своїм дітям і членам у нещастю.

Остаю з високим поважанням.

Іван Борис,
член 26. відділу в Таме, В. Ва.

Усе, чого тобі сей світ не дасть,
Знайдеш в душі своїй, ясніще, краще:
Найвищу правду і найбільшу власть.

Ів. Франко.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЮДИНИЙ АРГУМЕНТ.

Від оборонців польських уплинів в українській католицькій церкві чув я послідними часами горячі проповіди за польсько-римським конкордатом та за тими, що мають нас здержати, аби ми проти розбою на нашім народі не протестували. Говорять між ничим так сі оборонці польських уплинів у нашій церкві:

„Протести проти епископа шкодять церкві. Вони підривають релігію. Вони сіють роздор між нарід. Вони народови роблять великі кошти. Чи не ліпше сі гроші, що видається на боротьбу, обернути на якісь благородні ціли?"

Я чув такі аргументи з проповідальниці, а відтак я приглядався, як люди відносилися до таких проповідий. Були такі котрі думали, що справді, „велебні отець" добре гварили. Сі радили до боротьби не мішатися, покоритися церковній владі, робити те, що єпископ та його оборонці скажуть та післати епископови на „катедратик" тільки, на кілько він виставив „бил". Але люди казали: „Справді, що нас обходить файт? Наша хата з краю".

Але не всі люди так кажуть. Колись на початку нашої іміграції до Америки, якби священик таке щось сказав, то всі певно приняли усе за слова, виняті з Євангелія, та ще й може вкаменували б того, хто важився подумати інакше. Та нині люди вже богато навчилися, і навіть як почують щось з проповідальниці, зараз таки своїм розумом розбирають. Других людий питаються, але свій розум мають.

Питаються, чи справді протести проти польських уплинів шкодять церкви або релігії. Колиб так було, то протести проти надужиття урядників шкодилиби урядови або державі. Якби так було, то уряди й держави каралиби людий, що протестують проти надужить урядників. Тимчасом кожда порядна держава таких людий не карає, а карає урядників, яким доказано надуживання. Таке саме з кождою порядною церквою та церковною громадою.

Чи Ісус Христос не запротестував проти присутности Юди серед апостолів, як тільки Юда зрадив Учителя? Якби Ісус Христос був того погляду, що протестувати проти злодійства шкодить церкві або релігії, то він бувби лишив Юду серед апостолів, або ще йому якусь пелеринку справив.

Розумного чоловіка ніхто не може переконати, що виступати за правдою та справедливостю шкодить церкві або релігії. Власне на те є церква й релігія, щоби виступати проти неправди й несправедливости. Як церква не виступає проти несправедливости, то се знак, що вона перестає бути церквою, а перемінюється в орудє неправедливости. Тоді вірні повинні проти сього запротестувати, бо така церква мусить розпадатися, тратити всіх гарних людий. Отже церкві шкодить не протест проти безправства, але власне потурання безправству.

Чи ті, що протестують проти безправства, сіють роздор межи нарід? Коли так, то Українці сіють незгоду в світі, коли вони протестують проти московських або ляцьких насильств. Коли так, то Поляки теж ширили незгоду в світі, як вони протестували проти московських і пруських насильств. Коли так, то всякий ширить у світі незгоду, хто протестує проти насильства. Коли так, то й папа римський ширив незгоду, коли він протестував проти переслідування католиків царським урядом. А проціть він протестував, і не дивиться, що там якийсь дурак мігби йому закинути, що він ширить незгоду серед християнських народів.

Того рода говорення се тільки гачок на дуже дурних людий. Розумний чоловік знає, що справдішну халепу серед людий і народів ширить не той, що протестує проти безправства, але той, що безправство робить. Якби не було безправства, не булоби невдоволення, з якого родиться протест. Не винуваті тому Українці, що вони протестують проти польських і московських насильств, але винуваті Поляки й Москалі, що наших людий утискають. Не винен був Христос, що викидав Юду з товариства своїх учеників, але винен був Юда, що був зрадником та запроданцем.

А тепер щодо коштів. Справді, боротьба потребує коштів, і хто хоче боротися, мусить понести кошти. А хто не хоче боротися, той най слухає тих, що йому радять на боротьбу гроша не видавати. Так усе було і так усе буде. Хто хоче чогось добитися, мусить заплатити ціну. Хто хоче добитися своєї хати, мусить її купити. Хто хоче добитися самостійности державної, той мусить заплатити кошти, хоча сі кошти неодного коштують його життя. Котрий нарід слухає своїх фалшивих пророків, які його страхають великими коштами боротьби за самостійність, той лишаєтся рабом.

Мені дивно, що аргумент з коштами підносять люди, що преціль маляби знати Євангелія. Чи там нема написано про те, як Юда Іскаріот підносив сей аргумент з коштами? Чи не чували вони, як Юда Іскаріот обурювався на те, що Марія виллята літру нардового мира на ноги Христа: „Чому мира сього не продано за триста динарів та не роздано вбогим?" Св. Євангелист Іван каже, що Юда казав так не тому, що він дбав за бідних, але тому, бо він був злодій і носив скарбонку апостолів.

Люди, які переживали галицькі вибори, пригадують собі, якто підчас галицьких виборів шляхоцькі посіпаки нераз говорили нашим виборцям: „Пощо вам це складати жертви на вибори? Чи не ліпше брати від панів, як складати на хлопів?"

В сей спосіб серед наших людий назріває вже переконаннє, що всяке насильство чи обманство народа треба відпирати, та проти нього боротися. Що вина за роздори спадає не на тих, які виступають проти безправства, але на тих, які безправство роблять. І що всяка боротьба вимагає коштів, і що лиха не можна направити, як не покоштится.

Се може колись людий відстрашувало, але нині вже що раз менче. Люди звідважнили і не бояться виступати в обороні своїх прав та складати жертви на боротьбу. Як усі наші щирі націоналісти виступають проти національних ворогів, хоча се їх коштує, так щиро віруючі люди виступають проти надужить у церкві, хоча се їх теж коштує. Живі люди боряться, скликають збори, організуються, протестують проти надужить, не піддержують своїх ворогів, підпирають тих, що стоять на переді в боротьбі, помагають один другому за спільну справу.

Василь Загібайло,
секретар української гр.-кат. парохії в Фреквил, Па.

ПОДЯКИ

Я нижше підписана Олена Калиник складаю сердечну подяку У. Н. Союзови і всім головним Урядникам за уділення мені запомоги з Запомогового Фонду, у сумі 50 долярів, які мені дуже придалися у моїм прикрім положенню.

Таксамо дякую місцевим громадянам за те, що постаралися о сю запомогу для мене. Дай Боже, щоби ся організація зросла у як найбільше число членів.

Олена Калиник,
членкиня 232 від. У. Н. Союза.

Я низше підписаний складаю як найсердечніщу подяку У. Н. Союзови а згляднo Головним Урядникам за уділення мені помочі з Фонду Убогих в сумі 50 долярів, котрі стали мені великим поратунком при моїй тяжкій грудній недузі. Сей княжий дар одержав я в навечеріє Різдва минулого року. Кличу тому до тих, що ще не є членами У. Н. С., щоби вступали як найскорше до тої світлої Організації поки не є за пізно, бо У. Н. Союз не тільки обтирає сльози вдовам і сиротам, але опікується і старшими членами за їх життя як рідний батько.

Рівнож складаю подяку місцевим Урядникам, котрі мені помогли вистаратись о ту запомогу і немало натрудились. Желаю обом урядам щастя, здоровля і многих літ а У. Н. Союзови зібрати всіх Українців під свій асекураційний прапор і остаю з глубоким поважанням:

Станислав Виспянський,
член 206 від.
268 Pond St., Woonsocket R. I.

СТОКГОЛЬМ — ВЕНЕЦІЯ ПІВНОЧІ

Штокгольм, столиця Швеції, має майже пів міліона мешканців. Є то велике портове, морське місто, побудоване на великих островах між широкими каналами. Вулиці обсаджені деревами, широкі. По середині йде бетонова дорога для возів і електричних трамваїв, по боках вузші дороги, висипані камінчиками для кінної їзди, а краєм улиць хідники, виложені гранітовими кістками. Камениці стильові, солідно будовані, переважно чотир, пять і шістьповер: ові, з вікнами в білих рамах, з цвітами і то переважно червоними пеляргоніями. Є теж і монументальні будівлі, як королівська палата, парлямент, опера, драматичний театр, збудований з граніту, кілька хмародерів на 10—20 поверхів. Є кілька протестантських церков.

Брами домів день і ніч майже всюди замкнені, бо кождий льокатор має ключ від брами. Мешкання вигідні, з кальориферами. Коридори в мешканнях мають ріжні сховки і шафи у стінах. Кухні ясні, чисті, газові і до отоплювання вуглям. Водопроводи з теплою і холодною водою, лазнички. Шведи дбають про гигієну і чистоту.

В мешканнях, на подвірях і на вулицях міста взірцевий порядок і чистота. Замітають і змивають улиці і майдани дуже часто, тому приємно вражає ця взірцева чистота око чужинця.

Чеснота велика. Приміром на залізничих двірцях стоси клунків подорожних, або в корабельних пристанях, вугля, зеленина, овочі, молоко, ріжні прилади і товари лежать полишені нераз день і ніч без ніякої опіки, а не буває ніколи, щоби в дома або на прилюдних місцях щось пропало, згл. щоби щось украдено. Коли якась крадіж приключиться, то це для міста небувала сензація. Таксамо на **селі, на полі,** робітники лишають нераз без опіки машини, знаряддя, ровери й інші причандали, а нікому й на думку не прийде присвоїти собі чужу власність. Дійсно, щаслива країна, якої мешканці відзначаються такою чеснотою.

В місті куди глянути: всюди цвіти, сквери, дерева. В гостиницях і каварнях щодня богато свіжих цвітів у скляних посудинах, часто теж входи до тих льокалів прикрашені цвітами, а серед них колірові електричні лямпки.

Харч у гостинницях дуже добрий, услуга ввічлива, чистота у льокалях надзвичайна. Кухня французька, з малою домішкою національних страв, звичаї англійські. Вистави крамниць не такі вибагливі, як по інших містах заходу. Купці ввічливі, головно для чужинців.

Штокгольм має чимало величавих і стилевих будівель, головно над берегами морських каналів. Королівський замок (Адельсгусет), то величня чотирокутна шістьповерхова будівля. Є там богато старовинних памяток, обстановка, порцеляна, гобеліни, срібна застава і т. д. При замку двірська каплиця, також із старинними памятками, малярства і різбарства. Недалеко від замку є парлямент і ратуш над озером Меляр з дуже цікавими памятками старовини. Далі будинок головної почти і телеграфу, державний банк, університет. Варто бачити численні музеї і біольогічні, історичні, етнографічні, гарні галерії образів старинних голяндських, еспанських, французьких і італійських малярів, а попри них і шведських від найдавніших часів. Цікавий є музей (Нордіска Мусет) із давними шведськими зброями, одностроями, прапорами, ріжна ноша і типи шведських селян і селянських хат.

В північній части столиці є богато робітничих домиків. Вони муровані, чистенькі, з огородцями. Життя шведського робітника може дорожче як робітників в інших краях, відповідає воно менше-більше вимогам робітника англійського й американського.

Крім вуличної комунікації (автомобілів, трамваїв, роверів — на роверах їздить дуже богато жінок) по каналах курсують пасажирські кораблі, моторові човна і вітрильники, крім того великі кораблі приватних товариств.

Коли сонце заходить, а літня ніч западе над містом, і коли місяць зійде, а крім того богато електричного світла і кольорових промінів світляних морських сигналів лучиться й відбивається у морському плесі, тоді море міниться всіми барвами веселки і самоцвітів, лишеться наче до такту з летом білих мев, що розпинають широко крила у воздусі.

Одна чужинка після того, як відбула подорож по Швеції, в кількох реченнях списала, що їй там сподобалося, а що не сподобалося.

І так **сподобалося їй, що:**

1) люде там ввічливі та що ніколи не чути голосних суперечок;

2) на вулиці ніхто не заговорить до незнакомої жінки;

3) телефонічне получення можна дістати у можливо найкоротшім часі;

4) авто можна замовити, подавши телефоністці (яка зараз зголошується) вулицю і число дому;

5) в Швеції варять добре і смачно;

6) є великі школи домашнього господарства для молодих дівчат інтелігентних родів. В тих школах можна дістати обід і то добрий а не дорогий;

7) в Штокгольмі є великі купелеві заведення, в яких крім окремих галь до пливання для мущин і жінок (обі є рівночасно відчинені, а не на зміну, як по інших краях) є ванни першої, другої і третої кляси, відповідно до ріжних вимог і що навіть купальню першої кляси треба назвати дешевою;

8) що 1. травень є народнім святом і святкують його як початок весни;

9) до чужинців усюди відносяться ввічливо;

10) в крамницях є обслуга, що знає якусь чужу мову.

Не сподобалося їй що:

1) Шведка говорить про свого чоловіка в третій особі і називає титул, отже приміром: „Інжинір полагодить це!" а не „Мій чоловік полагодить це!";

2) люде встають дуже пізно і тому — передовсім зимою — годі купити щонебудь перед 10-ою годиною;

3) підчас більших свят уважають дуже на церемонії при питтю (що прим. у нас називається вдарити склянками) — у Шведів називається цей звичай „сколь" — а жінка не сміє пити, коли до неї котрийсь із мущин (або хазяйка) не скаже: „Сколь!";

4) вулиці і дороги, також по містах, **зимою** цілком замерзлі, але не посипають їх попелом чи піском, тому нетяжко впасти.

„Земля козача зайнялась,
І кровю, сину, полилась,
І за могилою могила,
Неначе гори, поросли
На нашій, синочку, землі".

(Т. Шевченко.)

КАПЕЛЮХИ СХІДНОАЗІЙСЬКИХ ЖІНОК.

Жінки культурних народів уважають капелюх найважнійшою частю своєї тоалети. Капелюх має надати більше краси лицю, закрити його недомагання, і т. д. Ріжними, все новими модами капелюхів жінки культурних народів хочуть зробити враження на мущину.

Не так жінки інших народів, приміром східно-азійські. Капелюх у них має все тусаму форму. Всі жінки якогось племени носять такийсамий капелюх; нікому не приходить на думку, що він повинен бути пристосований до лиця. Самособою і капелюхи примітивних народів мають прикрашувати жінок, принаймеше в очах їх чоловіків. Найцікавіщу моду капелюхів подибуємо мабуть у французькій кольонії Тонкінг в Індохінах. Тут живе племя Анамітів, нарід споріднений з Китайцями. Анамітки більше уваги звертають на одяг ніж Китайки. Китайки з нижчих кляс не накривають голови зовсім; зате навіть найбідніша Анамітка носить капелюх і то дуже великий, зовсім плоский. Такі капелюхи є домашної роботи; Аноміти дуже зручні в виплітанні таких капелюхів. Анамітки також дуже гарно вишивають шовком.

Соломяні капелюхи Анаміток виглядають наче невеличкий круглий блят від стола. Цікаво то виглядає, коли на базарі ворушиться богато таких „блятів". Подобають жінки у таких капелюхах також на великанські гриби. Анамітська шляхтянка ріжниться від звичайної жінки тим, що носить іще більший, просто великанський капелюх. Подобає він на колесо автомобіля. Сама Анамітка є дрібної будови, тож такий великанський капелюх надає її вигляду жінки, що зодягнулася на маскараду. Не можна сказати, що такі велечезні капелюхи носять тамошні жінки з огляду на горячий клімат. Бо це є чимало країв із тропікальним, горячим кліматом, а тамошні жінки зовсім не накривають голови.

У місті Палембанґ, (що лежить на східному березі острова Суматри, а називають його „індійською Венецією"), де спека ще більша як у Тонкінґу, жінки носять величезні капелюхи наче коші. Лиця жінки навіть не видати зпід такого капелюха. Приписово капелюхи такі мають сидіти на голові зовсім просто.

Капелюх Кореанки (в якої батьківщині також літом дуже горячо) зовсім не є на те, щоби хоронити перед сонцем. Капелюх Кореанка носить високо на голові, а під капелюхом хустку з дуже прозорої матерії. Хустку цю завивають довкола волосся. Капелюх роблять із кінської волосини, а є він доволі коштовний. Тому, що псується на дощі, то в такім капелюсі ходять лише у свята. Корейські жінки і мущини носять однакові капелюхи, похожі на циліндри. Це в цілій східній Азії одинокий випадок. Тому, що такий капелюх не має чого триматися, то його привязують шнурком попід бороду.

Найфантастичніший капелюх носить манджурська жінка. За часів китайського цісарства манджурські родини творили аристократію у великій китайській державі. Манджурські пані можна дуже рідко побачити на вулиці, бо вони майже все їздять возом. Сфотографувати манджурську жінку у повному уборі дуже тяжко. Одна Німкиня хотіла фотографувати на вулиці манджурську жінку, але як вона це побачила, пустилась утікати як могла скоро своїми окаліченими ногами. Коли ж Німкиня таки здогнала її, Манджурка заслонила лице віяльцем. Всетаки на фотографічну плиту попався її капелюх, прикрашений коліровими паперовими цвітами, вишиваними й іншими пестрими цяцьками, що був насаджений на самім вершку її зачіски. Таксамо на фотографії видно дорогоцінні ручні вишивки її шовкового плаща. Ріжниця між тако вистроєною панею і її служницею дуже велика. Звичайна Китайка зодягається зовсім по бідному, а голови не закриває.

ОПОВІЩЕННЄ.

Виділ Українського Демократичного Клюбу почуваеться до обовязку повідомити місцеві товариства, що Український Демократичний Клюб улаштовує **БЕНКЕТ в неділю, дня 15. січня 1928 р., 60 St. Marks Place, New York,** в пятьлітну річницю заснування Українського Демократичного Клюбу.

Виділ У. Д. К.

ПОЗІР! МІЛВІЛ, Н. ДЖ.! ПОЗІР!

Громадяне при Укр. Народнім Домі на Carmel Road

— устроюють —

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ

БАЛЬ

В СУБОТУ, 3. ВЕРЕСНЯ 1927 Р.

Початок о год. 3-ій пополудни.

Чистий дохід з балю на Сиротинець Укр. Нар. Союза. Проситься всіх Українців місцевих і доокруичних громадно прийти. За добру забаву ручить

203. **Комітет.**

ПОЗІР! — БРІДЖПОРТ, КОНН.!

СЕСТРИЦТВО ПОКР. ПР. ДІВИ МАРІЇ

— устроює —

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ

ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 4. ВЕРЕСНЯ 1927

В ПАРКУ В. ВЕНГРИНОВИЧА.

Початок о год. 1. пополудни.

Вступ 25 центів.

На цей пікнік сестрицтво запрошує всіх громадян з Бриджпорт, з Ню Гейвен, Савт Порт і Стемфорд.

Боси будуть відвозити людей від церкви, 34 Біч стр.

Вразі непогоди просимо всіх симпатиків зійтись на галю парафіяльну на спільну забаву. 203-4

ПОЗІР! COHOES, N. Y.! ПОЗІР!

БРАТСТВО СВ. ПЕТРА І ПАВЛА, відділ 57 Укр. Народ. Союза

— устроює —

ПЕРШИЙ СЕГО ЛІТА

ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 4. ВЕРЕСНЯ 1927

В УКРАЇНСЬКІМ ПАРКУ.

Вступ 35 центів.

На сей пікнік запрошується всіх Українців з Когус, Трой, Водервліт, Олбани, Кеслетон і околиці.

За добру музику, красну забаву і порядок на пікніку ручить 203-4 **Комітет.**

ПОЗІР! NEWARK, N. J. ПОЗІР!

ЗАХОДОМ СЕСТРИЦТВА при Укр. Правосл. Церкві в Нюарку, Н. Дж.

— відбудеться —

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

В PLAINFIELD, N. J.

В НЕДІЛЮ, 4. ВЕРЕСНЯ 1927

Вступ на забаву 35 центів.

Вельмишановна Українська Громадо! Сестрицтво Укр. Пр. Громади старається устроїти забаву, щоб вдоволити Вас як найкраще. На пікніку будуть всякого рода несподіванки. Буде приґравати добірна музика.

О 10-ій годині будуть чекати на Вас авта біля церкви, які безплатно перевезуть Вас на місце забави. Комітет. 203-4

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА за місяць липень 1927 року.

ВІДДІЛ 337.

Тов. ім. Івана Франка в Балтімор, Мд.

Жертва з каси відділу	$5.00
Жертви від части членів	8.00
Разом	$13.00
Чорний Теодор	$1.00
Чорна Анна	1.00
Семенків Петро	1.00
Семенків Антоніна	1.00
Семенків Йосиф	1.00
Семенків Теодора	1.00
Семенків Єлисавета	1.00
Семенків Михайло	50
Семенків Йосиф	50

ВІДДІЛ 363.

Тов. Запорожська Січ в Оліен, Н. Й.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.

Діслано від членів	$3.00
Разом	$3.00
Костів Іван	$1.00
Підскальний Гаврило	75
Іванців Олекса	25
Непорадний Григорій	1.00

ВІДДІЛ 379.

Бр. св. Юрія в Шикаго, Ілл.

Жертви з каси відділу	$—
Жертви від части членів	20.00
Разом	$20.00
Гавлічицький Кость	$1.00
Харш Стефан	1.00
Юрків Кирило	1.00
Нагорняк Григорій	1.00
Описьків Григорій	1.00
Сидорик Михайло	1.00
Семків Михайло	1.00
Сачавський Петро	1.00
Станкевич Володимир	1.00
Штим Роман	1.00
Штим Прокін	1.00
Воробець Микита	1.00
Клим Михайло	1.00
Пилипів Василь	1.00
Воловник Михайло	1.00
Головчин Михайло	1.00
Максимів Микола	1.00
Мостовий Іван	1.00
Ващишин Дмитро	1.00
Островський Дмитро	1.00

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

—o—

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Дальша робота Лемківського Комітету.

Уряд Комітету „Допомоги Лемківщині" не спить. Серед дуже великих прикростей і через надмір байдужнього відношення „Лемків" до цьої справи уряд не опустив рук, але витревало дальше занимається збіркою. І так до тепер першою збіркою занялися: секретар Комітету Юрко Цiцiла і касієр М. Заканич. Гр. Цiцiла, „бізнесмен", не боїться віддати кілька годин ввечер, покидаючи „штор", щоби зібрати як найбільше грошей, як рівнож гр. Заканич, прийшовши з роботи о 7.30 — зараз вибирається до роботи зі своїм товаришем, аби сповняти свій обовязок.

Мимо всіх прикрих слів та обид, хоч з великим жалем у серцю, що рідні браття з Лемківщини не розуміють їх доброї волі та холодно й байдуже відносяться до допомоги своїм людям в краю, не упадають духом, — а йдуть між нарід і голосять свою ідею! Вони мають надію, що ті закаменілі, байдужні, порослі в пірря „Американи", що днесь не відчувають біди старого краю, „образумляться", завстидаються, коли явними стануть висліди старань Лемківського Комітету.

Я сам маю надію, що ми знайдемо вкінци спільну платформу, так, що всі Лемки: „православні", католики", „тверді" і „мягкі" радо поспішать зі своїми лептами для допомоги свойому краєви.

Згадані вище громадяни зібрали дотепер $55.00. На ці жертви зложились слідуючі: гром. Ядловський $10.00; по $5.00: Г. Мента, Н. Дохтор; по $2.00: Л. Югас, П. Станьчак, І. Кулик; по $1.00: П. Цап, Яновський (Поляк), І. Жуковський, В. Докля, І. Маслій, І. Сенишин, М. Фецюх, А. Горгота, М. Байко, Н. Бабич, С. Софрон, С. Райсфел, В. Малиняк, М. Фишер (Жид), Б. Фрідман (Жид), П. Ґрейм, В. Ваняк, М. Пітала (Істон, Па.). Разом $45.00.

На хрестинах у гром. Тулевича зібрали Ів. Павлик та В. Ґрега $10.00; по $2.00: В. Тулевич, І. Павлик; по $1.00: М. Голубець, Г. Токарчик, І. Дончак, А. Чаплик, В. Ґрега, І. Попко.— І так всього є: з перших зборів $75.00; збірка $45.00; на хрестинах $10.00. Всего разом $130.00.

Щире „Боже заплат" всім! Ждемо на більше.

П. Ковальчик.

ЗАЛІЗНА КАРАВАНА.

Завдяки розвиткові техніки, а передовсім летунства, люде моґтимуть відвідувати найдальші закутки світа, пустині. Але так ще не заводеться земським гльобом. Приміром у такій великій части світа, як Африка, довжина залізничних шляхів виносить ледви 55 тисяч км. Це дуже мало у порівнанні з континентом. Коли б лише залізнична сітка в Африці мала бути така густа як у середній Азії, то нині мусіло би там бути 300.000 км. залізниці. Вона коштувала би величезні гроші, а не оплатися би, бо тамошне населення не має ще таких культурних потреб. Всетаки треба якогось транспортового засобу, який перевозив би з краю до краю вироби культурних народів. Літак не надається до великих товарових транспортів. Тому техніки впали на думку: збудувати „пустинний корабель". Такий пустинний корабель, а властиво автомобіль мусів би відповідати таким умовинам, мусить зректися мощених доріг, а при цьому бути доволі дешевим. Цей, плянований німецькими техніками, пустинний корабель сповнивби ті умовини. Ним можна би перевезти рівночасно 250 пасажирів, відповідний персонал і 200 тон вантажу. Корабель був би довгий на 60 метрів, широкий 17 м., зпереду 9 м., а ззаду 12 м., високий на 19 метрів. Важивби 800 тисяч кґ., з чого на воду й оливу моторову припадало би 170 тис. кґ. Внутрішнє уладження таке саме як в люксусових трансатлянтійських кораблях. Віз той порушувався би завдяки двом моторам Дізеля зі скорістю 20 км. на годину. Цей автомобіль-корабель мав би радіо-стацію, а міг би подорожувати і в ночі, бо величезний рефлектор кидавби достаточні снопи світла на далеку віддаль.

—

Між усіми річами є злий язик найгірший.

—

Хто на других здоровля много попиває, той завчасу в гроб спочиває.

—

Розумний є той, що не смутиться тим, чого не має, але радується тим, що має.

—

Заощадженє, так як зароблене.

—

Зброя просвіти пробиває все.

—

Хто не є досить мудрий, щоби міг говорити, повинен о стільки бути мудрий, щоби міг мовчати.

—

Хотяй вовк шерсть змінить, але все вовком зістає.

ЯНГСТАВН, О.

Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230 У. Н. Союза, повідомляє всіх своїх членів, що згідно з ухвалою, всі члени мають взяти участь у посвяченню Прапорів і Поході на Лейбор Дей. Всі члени мають зійтися на год. 9. рано при литовській галі, звідки поїдемо босом на призначене місце. Котрий член не явиться, буде заплатив кари $1.00, а урядник $2.00. Проситься тому всіх членів явитись точно, а колиб зайшла якась перешкода і котрийсь з членів не міг явитися, має дати знати про се до секретаря. 203

ЗА УРЯД БР. СВ. І. ХРЕСТИТЕЛЯ: Ю. Присташ, предс.; І. Павловський, кас.; І. Гарнич, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

—o—